

SENNÉ BIOMLÉKO Z ROŽNÉ

Tam, kde se vzdouvá z jižní strany Českomoravská vrchovina, chová farma Rubelit, s.r.o., na 300 dojníc, 45 kusů skotu bez tržní produkce mléka, obhospodaňuje 1 118 ha orné půdy a pastvin. Mimo to se věnuje osivařině, provozuje faremní prodejnu a čerpací stanici. Do ekologického režimu přešel podnik teprve v roce 2009. Jednatel Ing. Milan Pátek bez okolků přiznává, že k tomuto kroku společnost, kterou tvoří sedm společníků, donutila ekologická situace. Jedním dechem však dodává, že toho nelituje.

Společnost Rubelit, s.r.o., hospodaří v pěti lokalitách Milasín, Zlatkov, Rožná, Věžná a Bukov. Zaměřuje se na chov skotu, zejména chov krav s tržní produkcí mléka. Podnik vznikl jako pokračovatel, stejně řada dalších na pozůstatcích JZD, na počátku devadesátých let. Tehdy se dalo osm společníků dohromady a ujal se rozpadajícího se družstva. Založili společnost s ručením omezením, vyjednali podmínky nájmu pozemků s majiteli a restituenty, a hlavně, slíbili lidem zemědělskou činnost v obcích udržet. Dnes již jenom sedm statečných stále dané sliby plní. Zaměstnává v přepočtu 35 zaměstnanců a tvoří roční obrát 37 milionů korun. Všechno ale mohlo být jinak, kdyby před šesti lety nepřešli na ekologický způsob hospodaření.

V té době se výkupní cena mléka pohybovala kolem pěti korun za litr. Ekonomická situace podniku ukazovala budoucnost méně perspektivní, než zbytky uranových dolů v útlumu v sousedství. Prognóza hovořila o krachu do půl roku. Šancí byl přechod do ekologického zemědělství a získání dotace, která snížila ztrátu z provozu. „Trvalo mi to pět hodin, než jsem společníky na valné hromadě přesvědčil,“ říká Miloš Pátek a dodává, že přesvědčit zaměstnance a naučit je novým postupům bylo daleko složitější – trvalo dva roky. Ale povedlo se. I tady platí, že ekologické zemědělství je vždy o příběhu. „Ekologickému zemědělství musíte věřit. A je třeba více přemýšlet a hlídat. Když něco uteče v konvenci, dá se úroda pomocí nejrůznějších, zejména chemických, prostředků zachránit. V ekologii máte k dispozici jen základ sešvňovací postup a agrotechniku.“

Živočišná výroba

V zimě v kravíněch a v sezoně na pastvinách spokojeně přežvykuje na 300 dojníc RED holštýn plemene z vlastního odchovu. Každoročně se narodí stejný počet telat, na čemž má nemalý podíl plemenný býk slyšící na jméno Miloš, přestože část krav je oplodňována inseminací. Telata vyrůstají v odchovně, která vznikla přebudováním objektu, jenž sloužil v době socialismu k chovu vepřů. Letos se telata dočkají nového výběhu.

V roce 2014 vyrobil podnik 1,5 milionu litrů mléka v biokvalitě. Průměrná dojivost za poslední kontrolovaný užitkový rok se vyšplhala na 18,6 litru. Většina produkce

je distribuována do Německa prostřednictvím odbytového družstva České biomléko. Německá mlékárna totiž nabízí stabilní podmínky výkupu, což se týká nejen ceny. Výkupní cena za litr mléka činí 11,95 Kč za litr. Typický „německý“ přístup je pro rozvoj farmy důležitý a umožňuje plánování rozvoje chovu i investic.

Kvalitní mléko z pastvy dokáže obchodní partner ocenit a je po něm poptávka. Vzhledem k tomu, že farma leží kompletně v LFA oblastech s vyšší nadmořskou výškou, je zajištění dostatku senného mléka od dubna do listopadu, jak by si mlékaři přáli, problém. Jednatel společnosti Miloš Pátek však věří v dohodu, a tak se mléku od krav, které konzumují pouze zelenou pastvu či seno a žádnou siláž či senáž, dostane zpracování ve výrobcích té nejvyšší kvality. Senné mléko mlékaři používají zejména pro výrobu tvrdých sýrů, aby jejich oka byla tak, jak mají být. Složky obsažené v mléce dojnic krměných siláží působí při zpracování potíže, což je v době, kdy je zákazník velmi háklivý na vzhled výrobků, více než nežádoucí.

Malou část produkce prodává podnik vlastními silami. Zákazník si může každý všední den zakoupit syrové biomléko v podnikové prodejně za 15 Kč za litr. Ve spolupráci s nedalekým zpracovatelem vyrábí z biomléka také tvaroh, máslo a podmásli, přičemž tato výroba již není certifikována jako bio. V nejbližší době by

mohly v nabídce farmářské prodejny přibýt i jogurty. Do budoucna v Rožné uvažují i o vlastní malé mlékárně.

Masná produkce

O skot plemene aberdeen angus, který chovají na maso, se zemědělci starají na „detaši“ v Bukově. Necelých padesát kusů se dvěma býky – Leošem a Ferdou – žije v kravíně, který prochází modernizací. Budují zde nový krmný stůl a hnojiště. Efektivní řešení v Rubelitu podporují. Střechu nad hnojištěm ponesou sloupy určené pro elektrické vedení, které firma získala v rámci vyrovnání škody, jež při výměně sloupů na pozemcích vznikla. Ale zpět ke skotu. Zemědělská společnost prodá měsíčně jeden až dva kusy. Porážku provádí na jatkách v Dolních Heřmanicích, které přesvědčila, aby je nechala certifikovat. Maso farma sama finalizuje. Předem objednané maso po porážce nechá vyzrát a následně je vakuově baleno.

Prodávají maso za férovou cenu. Kostky na guláš za 120 Kč/kg, přední hovězí za 90 Kč/kg, ale to nejkvalitnější – pravou svičkovou za 650 Kč/kg (samozřejmě vše v biokvalitě). Do ceny masa se promítají náklady, které jsou přesně vedeny. U každého kusu se zaznamenává živá a mrtvá váha, váha balíčků a tržba. Za dva roky evidence má farma dostatek dat, aby mohla říci, že při zpětném převodu na živou a mrtvou váhu zvířete, započítání ceny za porážku a rozbíjení je vlastní realizace odbytu finančně příznivější, a to o 6 – 8 Kč na 1 kg, než kdyby bylo zvíře prodáno v živé váze na jatka. U drobnějších jalovic je rozdíl v ceně i 10 – 15 Kč na 1 kg. Nutno dodat, že sám jednatel obsluhuje v prodejně a pro zájemce připravuje oblíbený tatarák. Na prodáváčku si prodejna ještě nevydělá. Náklady na provoz prodejny jsou promítnuty v rabatu ve výši 20 %.

POZVÁNKA NA KONFERENCI Půda jako živá bytost

Stav půdy nejen v ČR se zhoršuje, zemědělská půda je stále větší měrou ohrožena erozí či ztrátou půdního fondu. Proto také byl letošní rok vyhlášen Mezinárodním rokem půdy. Úrodnost půdy je třeba chránit, ale také ji poznat. V čem spočívá půdní úrodnost a jak vzniká? Co je zdravá a živá půda? Jak půdu obhospodařovat, aby to bylo v souladu s jejím zdravím? – Na tyto otázky bude hledat odpovědi jednodenní konference „**Půda jako živá bytost**“, která se bude konat v Kutné Hoře v sobotu 23. května 2015. Zároveň zde bude do života uvítána nová kniha „**Půda – zdravá, živá, úrodná**“, kterou z příspěvků německých, švýcarských, rakouských a britských průkopníků ekologického zemědělství a půdoznalců sestavil Radomil Hradil. Knihu vydávají společně Bioinstitut a nakladatelství Fabula.

Setkání se bude konat v refektáři kláštera sv. Voršily v Kutné Hoře, v prostorách pořádající firmy Vinné sklepy Kutná Hora, Jiřího z Poděbrad 288; parkování u vjezdu do areálu z ulice Československých legionářů 288. Vložené: 80 Kč na osobu, platba na místě.

Přihlášky zašlete prosím do 15. 5. 2015 organizátorům: Alena Malíková – alena.malikova@bioinstitut.cz, tel: 604 905 611 nebo Lukáš Rudolfský – rudolfskyl@seznam.cz, tel: 736 536 488 nebo Radomil Hradil radomil.hradil@seznam.cz.

Program přednášek

Radomil Hradil – Křest knihy, představení knihy a povídání o tom, jak se vyvíjel pohled na (živou) půdu a co je živá půda; Alena Malíková – Projekty Bioinstitutu k mezinárodnímu roku půdy; Jan Mojžíš – Naše země; ne-tradiční pohled na půdu okolo nás; Petr Janát Dolista – Zdravá půda, zdravá tradice; František Matoušek – Já a půda, se kterou hospodařím; Petr David – Stav ekologického zemědělství v ČR; Aleš Svoboda – Půda a Lidé, Hmota a Duch.

Přesun do vinice U všech svatých, kopec Sukov: Projekt výsadby lip – představení projektu výsadby lip (projekt České konference); Anežka Janátová – Svatojánská hra, divadelní hra o elementárních bytostech; Prohlídka statku Vinné sklepy Kutná Hora, s. r. o.; Degustace biodynamických vín a biodynamických produktů a volná diskuze.

Akci podpořili: PRO BIO – Svaz ekologických zemědělců EPOS – spolek poradců v ekologickém zemědělství, Město Kutná Hora, Bioinstitut, Klub přátel vína v Kutné Hoře, Česká konference.

Rostlinná výroba

Celý podnik hospodaří v marginální oblasti, přesto se mu daří mít i dvě sklizně do roka. Farma částečně opustila pěstování kukuřice a zaměřuje se na kronné, luskobilné směsi a obilniny tak, aby zajistila dostatek krmiva pro zvířata. „*Dobrá předplodina je lepší než hnojení*“, říká Miloš Pátek. A výnosy to potvrzují. Po třech letech od přechodu do ekologického režimu, když farma při dožínkách oznámila, jakých výnosů dosáhla, nestačili se zemědělci divit. V současné době dosahuje výnos biožita 6 t/ha. Postupně v Rožné certifikují i osiva, kterým se věnují na semenářských dílcích. Zatím mají certifikovanou

bioosiva tritikále ozimé, jarní a ozimé pelyšky. Dobré zkušenosti s krmmými směsmi umožňují snižovat vstupy na farmu, tzv. „z venku“. Ty se nyní pohybují zhruba na 10 %. Krmmná směs v podobě 1/3 hrachu a 2/3 lupiny úzkolisté dokáže nahradit bílkovinný koncentrát, který je nákladný – a navíc se lupina dobře sklízí. Je třeba dodat, že farma má svou vlastní posklizňovou linku.

Know-how

Informace a zkušenosti jsou pro ty, kdo k ekologickému zemědělství přistupují nově, klíčové. Vzhledem k tomu, že je

„ézetko“ pro jednatele společnosti Miloše Pátka koníčkem, jejich získávání je i radostí. Probere se v odborném tisku, promluví s kolegy, a hlavně vymyslí sám. Přiznává však, že k příkladům z praxe ekologického zemědělství je problematický přístup a uvítal by tematicky zaměřené workshopy, kde by se zemědělci podělili o své zkušenosti s ostatními. Ušetřilo by jim to vždy tři roky „zkoušení“ toho, co funguje a co ne.

Ekonomika podniku

Přestože si farma stojí dobře, o čemž svědčí i výše zmiňovaný 37 milionový obrát, bez dotací by se neobešla. Šest-

náct milionů z něj tvoří biomléko, 15 milionů dotace a zbytek připadá na rostlinnou výrobu. Společnost má za sebou pět let inovací, které samozřejmě něco stojí. V současné době se z dotací staví zastřešené hnojiště u kravína, který není využíván. Jenže všeho do času, konkrétně do roka. Přibude zde krmmý stůl a dojící automat a samozřejmě stovka dojnic, které dají opuštěné stavbě smysl. Zajímavostí je i provoz čerpací stanice, kde jsou zaměstnání zdravotně postižení, a tak si firma plní své závazky vůči státu i v této oblasti.

V současné době vidí představenstvo společnosti největší problém ve stoupající ceně půdy, a to včetně nájmu. Zájmy developerů nijak nesouzní se zájmy zemědělců, a tak jednání s vlastníky půdy jsou čím dál složitější. Mladí lidé ztrácejí k zemědělství vztah, a když jim někdo „zachrání“ před očima pytlíkem peněz, rozhodují se snadno. „*Je smutné, že zemědělství si za čtvrt století od revoluce nedokázalo vytvořit kapitálové prostředky pro vlastní rozvoj*“, shrnuje Miloš Pátek. Společnost Rubelit, aby si zajistila vůbec budoucnost a dokázala splnit slib daný lidem z Rožné, proto zvažuje vstup kapitálově silného